2023/2682

28.11.2023

NEUVOSTON PÄÄTÖS (EU) 2023/2682,

annettu 27 päivänä marraskuuta 2023,

Euroopan rauhanrahaston piiriin kuuluvasta avustustoimenpiteestä Guineanlahden meriturvallisuusoperaatioihin osallistuvien rannikkovaltioiden sotilastoimijoiden ja merivoimien tukemiseksi

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 28 artiklan 1 kohdan ja 41 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

1) Neuvoston päätöksellä (YUTP) 2021/509 ([1]) perustetaan Euroopan rauhanrahasto, jäljempänä 'rauhanrahasto', jonka avulla jäsenvaltiot rahoittavat unionin toimia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla rauhan säilyttämiseksi, konfliktien ehkäisemiseksi ja kansainvälisen turvallisuuden lujittamiseksi perussopimuksen 21 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla. Päätöksen (YUTP) 2021/509 1 artiklan 2 kohdan nojalla rauhanrahastoa käytetään rahoittamaan erityisesti avustustoimenpiteitä, kuten toimia, joilla lujitetaan kolmansien valtioiden sekä alueellisten ja kansainvälisten järjestöjen sotilaallisiin ja puolustusasioihin liittyviä valmiuksia.

2) Kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun Yaoundén käytännesäännöt vahvistettiin, unioni ja sen jäsenvaltiot toistivat tukevansa Guineanlahden aluetta ja uudistivat sitoumuksensa parantaa merellistä turvallisuutta alueella.

3) Neuvosto hyväksyi 4 päivänä toukokuuta 2022 yhteenvetoasiakirjan mahdollisesta Guineanlahden rannikkovaltioita hyödyttävästä avustustoimenpiteestä, jonka yleistavoitteena on tukea afrikkalaisjohtoisia, Guineanlahden sotilaallisten toimijoiden toteuttamia merelliseen turvallisuuteen ja merirosvouksen torjuntaan liittyviä toimia ja viime kädessä vähentää väkivalta- ja rikostapauksia sekä niiden kestoa ja vakavuutta ja suojella laivastojen aluksia sekä rannikon väestöä ja asukkaiden toimeentuloa.

4) Neuvosto hyväksyi osana yhteenvetoasiakirjaa valmistelevan toimenpiteen, joka toimisi pohjana ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan, jäljempänä 'korkea edustaja', tulevalle ehdotukselle avustustoimenpiteestä Guineanlahden merellisen turvallisuuden parantamiseksi. Valmisteleva toimenpide toteutettiin syys–joulukuussa 2022 tavoitteena ensinnäkin määritellä ja laatia tekniset eritelmät tiedustelun, valvonnan ja taktisen tiedustelun (ISR) järjestelmää varten ja vahvistaa objektiiviset ja läpinäkyvät kriteerit kyseisen toiminnan toteuttamispaikan valinnalle sekä toiseksi arvioida Guineanlahden rannikkovaltioiden laivastot, jotta niistä voidaan yksilöidä teknisesti ja poliittisesti sopivimmat saavuttamaan avustustoimenpiteen tavoitteet. Valmistelevan toimenpiteen tuloksissa todettiin, että miehitetty ilma-alus on optimaalinen ratkaisu ISR-järjestelmälle, ja Kamerun, Ghana, Kongo ja Benin todettiin asianmukaisimmiksi Guineanlahden rannikkovaltioiksi, joilla on riittävät merenkäyntiin liittyvät, sääntelylliset ja poliittiset valmiudet, jotta ne voivat osallistua valmistelevaan toimenpiteeseen.

5) Tammi- ja kesäkuussa 2023 toteutettiin useita tehtävänmäärittely- ja tiedottamistapahtumia, myös kenttäoperaatioita, jotta voidaan edelleen virtaviivaistaa ja hioa valmistelevan toimenpiteen tuloksia sekä varmistaa täysi koordinointi ja yhteistyö ennakkoon yksilöityjen Guineanlahden rannikkovaltioiden kanssa ja Yaoundén prosessiin osallistuvien alueellisten organisaatioiden kanssa, joita ovat etenkin Keski-Afrikan meriturvallisuuden aluekeskus (CRESMAC), Länsi-Afrikan meriturvallisuuden aluekeskus (CRESMAO), alueiden välinen koordinointikeskus (ICC) sekä Doualan, Accran ja Pointe-Noiren monikansalliset kuljetusten koordinointikeskukset (MMCC). Kamerun ja Ghana valittiin kyseisten tiedottamistoimien tuloksena ja ennakkoon yksilöityjen Guineanlahden rannikkovaltioiden ilmoittaman valmiuden pohjalta avustustoimenpiteen edunsaajiksi.

([1]) Neuvoston päätös (YUTP) 2021/509, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2021, Euroopan rauhanrahaston perustamisesta ja päätöksen (YUTP) 2015/528 kumoamisesta (EUVL L 102, 24.3.2021, s. 14).

6) Guineanlahden rannikkovaltioille merellisen turvallisuuden alalla annettavassa avussa noudatetaan asteittaista toimintatapaa avustustoimenpiteen monimutkaisuuden vuoksi ja mahdollisten poliittisten tai teknisten riskien rajoittamiseksi. Avustustoimenpiteen puolivuotisarvioinnin perusteella voidaan päättää mahdollisesti vuonna 2024, tuen antamisen jatkamisesta ja tuen ulottamisesta koskemaan muitakin Guineanlahden rannikkovaltioita.

7) Korkea edustaja vastaanotti 16 päivänä kesäkuuta 2023 Ghanalta pyynnön siitä, että unioni avustaisi Ghanan merivoimia keskeisten varusteiden hankinnassa sen operatiivisen toimintakyvyn vahvistamiseksi aavalla merellä partioimisen osalta.

8) Korkea edustaja vastaanotti 19 päivänä syyskuuta 2023 Kamerunilta pyynnön siitä, että unioni avustaisi Kamerunin merivoimia keskeisten varusteiden hankinnassa sen operatiivisen toimintakyvyn vahvistamiseksi aavalla merellä partioimisen osalta ja että unioni antaisi apua Yaoundén prosessin rakenteisiin tarjoamalla ISR-palveluja miehitetyn ilma-aluskaluston avulla, jotta voidaan parantaa Yaoundén prosessiin osallistuvien valtioiden operatiivista toimintakykyä niiden Guineanlahdella suorittamassa valvonnassa lopullisena tavoitteena parantaa alueen merellistä turvallisuutta.

9) Avustustoimenpiteet on määrä toteuttaa ottaen huomioon päätöksessä (YUTP) 2021/509 vahvistetut periaatteet ja vaatimukset, noudattaen erityisesti neuvoston yhteistä kantaa 2008/944/YUTP ([2]), sekä rauhanrahastosta rahoitettavien tulojen ja menojen täytäntöönpanosta annettujen sääntöjen mukaisesti.

10) Neuvosto vahvistaa olevansa sitoutunut suojelemaan, edistämään ja toteuttamaan ihmisoikeuksia, perusvapauksia ja demokratian periaatteita sekä lujittamaan oikeusvaltiota ja hyvää hallintotapaa Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan, ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja kansainvälisen oikeuden, erityisesti ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, mukaisesti,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Perustaminen, tavoitteet, soveltamisala ja kesto

1. Perustetaan Yaoundén prosessia, Kamerunia ja Ghanaa, jäljempänä ’tuensaajat’, hyödyttävä Euroopan rauhanrahastosta, jäljempänä ’rauhanrahasto’, rahoitettava avustustoimenpide, jäljempänä ’avustustoimenpide’.

2. Avustustoimenpiteen tavoitteena on vahvistaa merirosvouksen torjuntaan ja merelliseen turvallisuuteen liittyviä ja ennalta ehkäiseviä toimia Guineanlahdella vahvistamalla Yaoundén prosessin ja siihen osallistuvien valtioiden valmiuksia, erityisesti parantamalla niiden merellistä tilannetietoisuutta ja lisäämällä valikoitujen rannikkovaltioiden laivastojen kykyä partioida aavalla merellä, lopullisena tavoitteena vähentää rikostapauksia sekä suojella merialuksia ja merenkulun voimavaroja, rannikon väestöä ja asukkaiden toimeentuloa.

3. Edellä 2 kohdassa vahvistetun tavoitteen saavuttamiseksi avustustoimenpiteellä rahoitetaan seuraavan tyyppisiä tarvikkeita ja palveluja, joita ei ole suunniteltu tappavan voiman aikaansaamiseen:

a) tarjotaan ISR-palveluja miehitetyn ilma-aluskaluston avulla yhden vuoden ajan; Kamerunin Doualan laivaston kansallinen merioperaatiokeskus on vastuussa tiedustelun, valvonnan ja taktisen tiedustelun avulla saatujen tietojen vastaanottamisesta sekä niiden jatkokäsittelystä ja jakamisesta Yaoundén prosessiin kuuluvien muiden alueellisten keskusten ja meriliikenteen koordinointikeskusten kanssa Yaoundén prosessin alueellisen tietojärjestelmän kautta;

b) annetaan tukea partioveneitä varten

   i. Kamerunille tarjoamalla valvontatoimissa käytettäviä pikaveneitä;

   ii. Ghanalle tarjoamalla laivaston miehittämättömiä ilmajärjestelmiä merellä tapahtuvaa valvontaa varten, teknistä materiaalia veneiden huoltoa varten sekä sukelluslaitteita;

c) Kamerunin ja Ghanan merivoimia avustamaan asetetaan tekninen avustaja kullekin;

([2]) Neuvoston yhteinen kanta 2008/944/YUTP, vahvistettu 8 päivänä joulukuuta 2008, sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä (EUVL L 335, 13.12.2008, s. 99).

d) asetetaan yksi merenkulun avustaja toimimaan yhteyshenkilönä Yaoundén prosessin rakenteissa erityisesti ICC:, CRESMACin, CRESMAOn sekä MMMC:n suuntaan.

4. Avustustoimenpiteen kesto on 48 kuukautta tämän päätöksen hyväksymisestä.

2 artikla

Rahoitusjärjestelyt

1. Avustustoimenpiteeseen liittyviin menoihin tarkoitettu rahoitusohje on 21 000 000 euroa.

2. Kaikkia menoja hallinnoidaan päätöksen (YUTP) 2021/509 ja rauhanrahastosta rahoitettavien tulojen ja menojen täytäntöönpanosta annettujen sääntöjen mukaisesti.

3 artikla

Järjestelyt tuensaajien kanssa

1. Korkea edustaja toteuttaa tuensaajien kanssa tarvittavat järjestelyt sen varmistamiseksi, että tuensaajat noudattavat tällä päätöksellä vahvistettuja vaatimuksia ja ehtoja edellytyksenä avustustoimenpiteen mukaisen tuen antamiselle.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuihin järjestelyihin on sisällyttävä määräyksiä, joilla tuensaaja velvoitetaan varmistamaan, että

a) avustustoimenpiteestä tuetut Kamerunin ja Ghanan asevoimien yksiköt noudattavat asiaankuuluvaa kansainvälistä oikeutta, erityisesti ihmisoikeuksia koskevaa kansainvälistä oikeutta ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta;

b) kaikkea avustustoimenpiteen puitteissa annettua omaisuutta käytetään asianmukaisesti ja tehokkaasti niihin tarkoituksiin, joita varten se on annettu;

c) kaikkea avustustoimenpiteen puitteissa annettua omaisuutta huolletaan riittävästi sen käyttökuntoisuuden ja operatiivisen käytettävyyden varmistamiseksi omaisuuden elinkaaren aikana;

d) mitään avustustoimenpiteen puitteissa annettua tai ylläpidettyä omaisuutta ei menetetä eikä siirretä ilman päätöksen (YUTP) 2021/509 nojalla perustetun rahastokomitean suostumusta muille kuin kyseisissä järjestelyissä yksilöidyille henkilöille tai yhteisöille omaisuuden elinkaaren lopussa.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuihin järjestelyihin on sisällyttävä määräyksiä avustustoimenpiteen mukaisen tuen keskeyttämisestä ja lopettamisesta, jos tuensaajan todetaan rikkoneen 2 kohdassa säädettyjä velvoitteita.

4 artikla

Täytäntöönpano

1. Korkea edustaja on vastuussa tämän päätöksen täytäntöönpanon varmistamisesta päätöksen (YUTP) 2021/509 ja rauhanrahastosta rahoitettavien tulojen ja menojen täytäntöönpanosta annettujen sääntöjen mukaisesti, noudattaen rauhanrahastosta rahoitettavia avustustoimenpiteitä varten tarvittavien toimenpiteiden ja valvonnan arvioimista ja määrittämistä koskevaa yhdennettyä menetelmäkehystä.

2. Edellä 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen toimien täytäntöönpanosta vastaa Fundación Internacional y para Iberoamérica de Administración y Políticas Públicas (FIIAPP) – Cooperación Española.

5 artikla

Seuranta, valvonta ja arviointi

1. Korkea edustaja valvoo, että tuensaajat noudattavat 3 artiklassa vahvistettuja velvoitteita. Tämän seurannan avulla saadaan tietoa 3 artiklan mukaisesti vahvistettujen velvoitteiden rikkomisen asiayhteydestä ja riskeistä, ja se auttaa myös ehkäisemään tällaisia rikkomisia, mukaan lukien avustustoimenpiteestä tuettujen yksiköiden toteuttamat ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset.

2. Laitteiden ja tarvikkeiden toimituksenjälkeinen valvonta järjestetään seuraavasti:

a) toimituksen todentaminen, jossa loppukäyttäjänä toimivat asevoimat allekirjoittavat rauhanrahaston toimitustodistukset omistusoikeuden siirron yhteydessä;

b) raportointi, jossa tuensaajan on raportoitava vuosittain avustustoimenpiteen puitteissa toimitettujen laitteiden, varusteiden ja palvelujen avulla toteutetuista toimista ja yksilöityjen tavaroiden inventaariosta, kunnes poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea (PTK) ei enää katso tällaista raportointia tarpeelliseksi;

c) tarkastuskäynnit, joiden yhteydessä tuensaajan on määrä antaa korkealle edustajalle ja tilintarkastuslautakunnan jäsenille pyynnöstä mahdollisuus päästä tekemään paikalla tarkastuksia ja tilintarkastuslautakunnan tarkastuksia.

3. Korkea edustaja suorittaa avustustoimenpiteen päätyttyä loppuarvioinnin arvioidakseen, onko avustustoimenpide edistänyt 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamista.

6 artikla

Raportointi

Korkea edustaja antaa täytäntöönpanokaudella PTK:lle puolivuosittaiset selvitykset avustustoimenpiteen täytäntöönpanosta päätöksen (YUTP) 2021/509 63 artiklan mukaisesti. Avustustoimenpiteiden hallinnoijan on ilmoitettava säännöllisesti päätöksellä (YUTP) 2021/509 perustetulle rahastokomitealle tulojen ja menojen täytäntöönpanosta kyseisen päätöksen 38 artiklan mukaisesti, myös toimittamalla tiedot osallistuvista toimittajista ja alihankkijoista.

7 artikla

Keskeyttäminen ja lopettaminen

1. PTK voi päättää keskeyttää avustustoimenpiteen täytäntöönpanon kokonaan tai osittain päätöksen (YUTP) 2021/509 64 artiklan mukaisesti.

2. PTK voi myös suosittaa, että neuvosto lopettaa avustustoimenpiteen.

8 artikla

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä 27 päivänä marraskuuta 2023.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
Y. DÍAZ PÉREZ